

FITXA IDENTIFICATIVA**DADES DE L'ASSIGNATURA**

Codi: 35526
Nom: Teatre clàssic a Espanya: del text a l'escena
Cicle: Grau
Crèdits ECTS: 6
Curs acadèmic: 2026-27

TITULACIONS

Titulació	Centre	Curs	Període
1003 - Grau Estud. Hispànics, Lleng.Espan.i Literat.	Facultat de Filologia, Traducció i Comunicació	4	Primer quadrimestre

MATÈRIES

Titulació	Matèria	Caràcter
1003 - Grau Estud. Hispànics, Lleng.Espan.i Literat.	Literatura espanyola de los Siglos de Oro	OBLIGATÒRIA

COORDINACIÓ

FERNANDEZ RODRIGUEZ DANIEL

FERRER VALLS M TERESA

RESUM

L'assignatura *Teatre Clàssic a Espanya: del text a l'escena* s'insereix en el mòdul *Literatura Espanyola* i en la matèria *Literatura Espanyola dels Segles d'Or*, destinada al desenvolupament de competències generals d'un graduat o graduada en la branca acadèmica d'Humanitats i, dins d'ella, en el Grau d'Estudis Hispànics: llengua espanyola i les seves literatures. Està concebuda amb caràcter de formació obligatòria per aportar als estudiants el coneixement bàsic sobre el teatre espanyol dels Segles d'Or a través de l'estudi, anàlisi i comentari d'alguns dels seus textos més importants. Es tracta d'oferir una visió àmplia de la seua evolució i desenvolupament al llarg del període, sobre el context històric, social i cultural en què es produeix, així com de les principals fites que van influir en la seua transformació i progressiva consolidació com un fenomen cultural de primer ordre, amb el naixement de les primeres companyies d'actors professionals i l'aparició de nous espais de representació. La lectura dels textos dramàtics proposats suposa una aproximació crítica als principals dramaturgs, dels gèneres dramàtics més destacats i dels mitjans i agents de la seua producció i posada en escena. També es treballarà la localització de les fonts d'informació per al seu estudi i la capacitat per a l'aplicació dels coneixements en l'àmbit acadèmic, professional o de recerca.

Aquesta assignatura té en compte especialment l'ODS 4, i, en concret, contribueix a "garantir que tots els

alumnes adquirisquen els coneixements i les habilitats necessaris per a promoure el desenvolupament sostenible", la qual cosa inclou, entre altres aspectes, "els drets humans, la igualtat de gènere, la promoció d'una cultura de pau i no violència, ciutadania i valoració de la diversitat cultural".

CONEXEMENTS PREVIS

RELACIÓ AMB ALTRES ASSIGNATURES DE LA MATEIXA TITULACIÓ

No s'ha especificat restriccions de matrícula amb altres assignatures del pla d'estudis.

ALTRES TIPUS DE REQUISITS

Cap

COMPETÈNCIES / RESULTATS D' APRENENTATGE

1003 - Grau Estud. Hispànics, Lleng.Espan.i Literat.

Aplicar tasques d'assessorament i correcció lingüística i literària en relació amb l'espanyol.

Aplicar tecnologies de la informació i la comunicació, eines informàtiques, locals o en xarxa en l'àmbit filològic.

Conèixer i aplicar els corrents i metodologies de la teoria i crítica literàries.

Conèixer l'evolució històrica de la literatura i el teatre en espanyol.

Coneixer la crítica textual i l'edició de textos en espanyol.

Conèixer la literatura i el teatre en llengua espanyola.

Coneixer les tècniques i mètodes d'anàlisi en textos literaris i no literaris i la seua aplicació en l'àmbit de l'espanyol.

Demostrar un compromís ètic en l'àmbit filològic, centrant-se en aspectes tals com la igualtat de gèneres, la igualtat d'oportunitats, els valors de la cultura de la pau i els valors democràtics i els problemes mediambientals i de sostenibilitat així com el coneixement i l'apreciació de la diversitat lingüística i la multiculturalidad.

Elaborar correctament i adequadament textos orals i escrits de diferent tipus.

Identificar problemes i temes d'investigació i avaluar la seua rellevància en l'àmbit de la llengua, la literatura i el teatre en espanyol.

Que els estudiants hagen demostrat posseir i comprendre coneixements en una àrea d'estudi que parteix de la base de l'educació secundària general, i se sol trobar a un nivell que, si bé descansa en llibres de text avançats, inclou també alguns aspectes que impliquen coneixements procedents de l'avantguarda del seu camp d'estudi.

Que els estudiants hagen desenvolupat aquelles habilitats d'aprenentatge necessàries per a emprendre estudis posteriors amb un alt grau d'autonomia.

Que els estudiants puguen transmetre informació, idees, problemes i solucions a un públic tant especialitzat com no especialitzat.

Que els estudiants tinguen la capacitat d'arreglar i interpretar dades rellevants (normalment dins de la seua àrea d'estudi) per emetre judicis que incloguen una reflexió sobre temes rellevants d'índole social, científica o ètica.

Treballar en equip en entorns relacionats amb la filologia i desenvolupar relacions interpersonals.

Treballar i aprendre de manera autònoma i de planificar i gestionar el temps de treball.

DESCRIPCIÓ DE CONTINGUTS

1. Introducció:

El teatre com a espectacle: infraestructura, llocs de representació, escenografia, actors. Les controvèrsies sobre la licitud del teatre. Breu panorama sobre pràctiques escèniques teatrals anteriors a la gestació de la comèdia barroca: cortesana, erudita, populista.

2. El teatre del primer Renaixement:

De l'ègloga a la comèdia renaixentista: Juan del Encina i Bartolomé de Torres Naharro. *L'Égloga de Plácida y Vitoriano* d'Encina i *la Himenea* de Torres Naharro.

3. Teatre breu i comicitat carnavalesca:

Del *paso al entremés*: de Lope de Rueda a Cervantes. *El retablo de las maravillas* de Cervantes.

4. El triomf de l'anomenada Comedia Nueva:

La teorització sobre un teatre tragicòmic. Un espai per al riure: la comèdia. *La viuda valenciana* de Lope de Vega.

5. El drama enfront de la comèdia:

Una aposta teatral excepcional en el context europeu: el *drama de la honra villana* en el marc social i ideològic de l'època. *Fuente Ovejuna* de Lope de Vega.

6. Cap a un model de tragèdia adaptada als nous temps:

Les temptatives tràgiques de finals del segle XVI i la tragèdia en l'època de Calderón: *La gran Semíramis* de Cristóbal de Virués i *La vida es sueño* de Calderón.

7. L'auto sacramental: un nou gènere per a l'escena barroca:

De la gestació de l'acte sacramental a la seua culminació com a gènere dramàtic. *El gran teatro del mundo* de Calderón.

Aquests continguts es plasmaran en els següents resultats d'aprenentatge:

- Tenir la capacitat d'identificar les característiques de les creacions literàries i dramàtiques dels Segles d'Or, així com els trets identificatius propis d'autors, gèneres i obres del període.
- Ser capaç d'identificar les característiques d'una obra literària dels Segles d'Or i la seva adscripció als diferents corrents estètics i ideològics.
- Ser capaç de descriure les característiques històriques i culturals que permeten entendre l'evolució i tradició literària dels Segles d'Or en el seu context ideològic i cultural.
- Ser capaç de debatre sobre el concepte de cànion i la consideració de clàssic en l'àmbit literari.
- Ser capaç de valorar la importància de la tradició ecdòtica en l'àmbit filològic.
- Tenir la capacitat d'usar la llengua espanyola per a expressar correctament i adequadament judicis crítics en diferents contextos de comunicació i difusió.
- Ser capaç de realitzar informes sobre el compliment de les propietats textuals en les diferents produccions discursives.
- Tenir capacitat d'utilitzar el coneixement adquirit per a identificar temes de recerca i valorar-ne la rellevància.
- Tenir capacitat de manejar informació bibliogràfica pertinent, especialitzada i actualitzada.
- Tenir capacitat d'utilitzar les produccions literàries per a reflexionar sobre diferents problemàtiques rellevants en la societat actual.

- Ser capaç d'utilitzar els coneixements sobre patrimoni literari i transferir-los en entorns de difusió relacionats amb la divulgació cultural literària.
- Ser capaç d'organitzar de manera autònoma un projecte filològic propi de recerca.
- Ser capaç d'usar adequadament la terminologia clau de l'anàlisi literària i lingüística, basat en el desenvolupament contemporani de la crítica, la teoria literària i la tradició filològica.
- Ser capaç d'apreciar valors estètics, civils, socials i històrics de la literatura en relació amb les seves produccions simbòliques i amb altres manifestacions culturals.
- Ser capaç de realitzar cerques d'informació en la xarxa, d'utilitzar bases de dades especialitzades i de manejar espais d'informació complexos.
- Ser capaç de demostrar una actitud activa, positiva i creativa en el treball cooperatiu.
- Ser capaç de definir, de manera autònoma, la distribució de rols en les tasques.

VOLUM DE TREBALL (HORES)

ACTIVITATS PRESENCIALS

Activitat	Hores
Teoria-Pràctiques	60,00
Total hores	60,00

ACTIVITATS NO PRESENCIALS

Activitat	Hores
Assistència a altres activitats	0,00
Elaboració de treballs individuals o en grup	0,00
Estudi i treball autònom	40,00
Preparació de classes	0,00
Preparació d'activitats d'avaluació	50,00
Resolució de casos pràctics	0,00
Total hores	90,00

METODOLOGIA DOCENT

La metodologia docent d'aquesta assignatura s'articula al voltant d'activitats formatives presencials i no presencials.

- 1) Les activitats formatives presencials es desenvoluparan d'acord amb el model de classes lectives

teoricopràctiques, en què es treballaran tant continguts teòrics com continguts metodològics, pràctics o aplicats. S'exposaran teòricament, per part de professorat, els conceptes i temes especificats en el programa de l'assignatura, es proporcionaran les directrius i orientacions per a la lectura crítica dels textos dramàtics i s'analitzaran textos dramàtics de lectura obligatòria, la valoració personal dels quals condueca al debat o discussió subsegüents.

2) Les activitats no presencials estan destinades fonamentalment a la lectura crítica dels textos dramàtics i al treball autònom de cara a l'elaboració d'activitats pràctiques, així com a la preparació de la prova escrita final.

Les activitats formatives presencials i no presencials estan destinades a fomentar tots els resultats generals de l'aprenentatge, així com les competències específiques assenyalades en l'apartat corresponent.

En aquesta assignatura s'implementaran activitats relacionades amb el PEE "Imitatio. Imitación y adaptación creativa de los clásicos de la Edad Media y los Siglos de Oro".

AVALUACIÓ

La qualificació final serà la suma de les qualificacions obtingudes en els conceptes següents:

ACTIVITAT AVALUADA	Punts	%
1. Activitats realitzades durant el curs	6	60%
2. Examen final	4	40%
TOTAL	10	100%

Per a aprovar l'assignatura serà necessari obtenir un mínim de 2 punts a l'examen final. Si no s'obté aquesta nota mínima no es sumarà la qualificació obtinguda a les activitats pràctiques.

L'alumnat té dret a superar l'assignatura en segona convocatòria. Es guardarà la nota aprovada (de l'examen o de les activitats pràctiques) de la primera a la segona convocatòria.

Totes les parts de l'avaluació seran recuperables a la segona convocatòria. El professorat informarà amb la suficient antelació als estudiants que s'hagen de presentar a segona convocatòria sobre quines activitats hauran de realitzar en cas de no haver superat algun dels requisits a la primera convocatòria. En tot cas, per a aprovar l'assignatura en segona convocatòria, serà necessari obtenir un mínim de 2 punts a l'examen final.

El sistema d'avaluació dona per descomptat que l'estudiant ha de ser capaç d'expressar-se correctament en castellà. Per tant, les faltes de redacció (puntuació, ortografia, lèxic, sintaxi, etc.) comportaran una reducció de la nota. Un total de cinc faltes implicarà que el text presentat es puga suspendre automàticament; així mateix, també es podrà suspendre l'examen si el nombre de faltes és inferior a cinc, però el professorat responsable considera que la seua gravetat així ho justifica.

L'estudiant ha de consultar en aquest enllaç (<https://www.uv.es/websbd/formacio/plagio-2010.pdf>) el document elaborat pel Servei de *Biblioteques i Documentació de la Universitat de València (06/10/2010) en el qual s'especifica en què consisteix la deshonestat acadèmica (plagi) i com evitar-la. Qualsevol tipus de plagi implicarà el suspens automàtic amb un 0.

L'honestat intel·lectual és vital en les comunitats acadèmiques, i per a la justa avaluació del treball de l'estudiantat. Tots els treballs presentats en aquest curs han de ser d'autoria original. No s'admetran treballs en els quals es faça ús de col·laboració fraudulenta o la composició amb l'ajuda d'intel·ligència artificial (*ChatGPT o altres).

El sistema general de qualificacions seguirà la normativa de la Universitat de València aprovada pel Consell de Govern del dia 30 de maig de 2017. ACGUV 108/2017.

BIBLIOGRAFIA

LECTURES OBLIGATÒRIES:

Per a les lectures obligatòries, es recomana utilitzar alguna de les següents edicions:

Juan del Encina, *Égloga de Plácida y Vitoriano*:

- Juan del Encina, *Teatro completo*, ed. Miguel Ángel Pérez Priego, Madrid, Cátedra, 1991.
- Juan del Encina, *Teatro*, ed. Alberto del Río Nogueras, Madrid, Real Academia Española-Espasa, 2023.
- Juan del Encina, *Teatro*, ed. Alberto del Río, estudio preliminar de Miguel Ángel Pérez Priego, Barcelona, Crítica (Biblioteca Clásica, XXI), 2001.

Bartolomé de Torres Naharro, *Comedia Himenea* [fragments]

[El professor facilitarà els fragments seleccionats de la *Himenea* de Torres Naharro als estudiants]

Lope de Rueda, *Cornudo y contento*:

- Lope de Rueda, *Pasos*, eds. F. González Ollé y V. Tusón, Madrid, Cátedra, 1984.
- Lope de Rueda, *Pasos*, ed. José Luis Canet Vallés, Madrid, Castalia, 1992.
- Buezo, Catalina (ed.), *Teatro breve de los Siglos de Oro: antología*, Madrid, Castalia, 1992.

Miguel de Cervantes, *El retablo de las maravillas*:

- Miguel de Cervantes, *Entremeses*, ed. Adrián J. Sáez, Madrid, Cátedra, 2020.
- Miguel de Cervantes, *Entremeses*, ed. Alfredo Baras Escolá, Madrid, Real Academia Española, 2012.
- Miguel de Cervantes, *Entremeses*, ed. Eugenio Asensio, Madrid, Castalia, 1970.

Lope de Vega, *La viuda valenciana*:

- *La viuda valenciana*, ed. Teresa Ferrer Valls, Madrid, Castalia, 2002.
- *La viuda valenciana*, ed. Rafael Ramos, en *Comedias de Lope de Vega. Parte XIV*, coord. José Enrique López Martínez, Madrid, Gredos, 2015, I, pp. 831-999.
- *La viuda valenciana*, ed. José Luis Aguirre, Madrid, Aguilar, 1967.

Lope de Vega, *Fuente Ovejuna*:

- *Fuente Ovejuna*, eds. Alberto Blecuá y Bienvenido Morros, Barcelona, Vicens Vives, 2004.
- *Fuente Ovejuna*, ed. Donald McGrady, Barcelona, Crítica, 1993.
- *Fuente Ovejuna*, ed. Prolope, prólogo de María Grazia Profeti, Barcelona, Gredos, 2024.
- *Fuenteovejuna*, ed. Prolope, Barcelona, PPU, 2009.
- *Fuente Ovejuna*, eds. María Teresa López García-Berdoy y Francisco López Estrada, Madrid, Castalia Didáctica, 2012.
- *Fuente Ovejuna*, ed. Jesús Cañas Murillo, Barcelona, Plaza & Janes, 1984.
- *Fuente Ovejuna*, ed. Francisco López Estrada, Madrid, Castalia, 1996.

· *Fuente Ovejuna*, ed. Juan María Marín, Madrid, Cátedra, 1981.

Pedro Calderón de la Barca, *La vida es sueño*:

- *La vida es sueño*, ed. Fausta Antonucci, Madrid, Cátedra, 2025.
- *La vida es sueño*, ed. Antonio Rey Hazas, Barcelona, Vicens Vives, 1997.
- *La vida es sueño*, ed. Evangelina Rodríguez Cuadros, Madrid, Espasa Calpe, 2004.
- *La vida es sueño*, ed. José María García Martín, Madrid, Castalia Didáctica, 2011.
- *La vida es sueño*, ed. José María Ruano de la Haza, Madrid, Castalia, 1994.
- *La vida es sueño*, ed. Enrique Rull, Barcelona, Penguin Clásicos, 2015.

Pedro Calderón de la Barca, *El gran teatro del mundo*:

- *El gran teatro del mundo*, eds. John J. Allen y Domingo Ynduráin, Barcelona, Crítica, 1997.
- *El gran teatro del mundo*, ed. Ignacio Arellano, estudio preliminar de Enrique Rull y Ana Suárez, Kassel, Reichenberger, 2021.
- *El gran teatro del mundo*, ed. Enrique Rull, Barcelona, Penguin Clásicos, 2015.
- *El gran teatro del mundo*, eds. Antonio Rey Hazas y Florencio Sevilla Arroyo, Barcelona, Bachelona, Planeta, 1991.
- *El gran teatro del mundo*, ed. Domingo Ynduráin, Madrid, Alhambra, 1981.
- *El gran teatro del mundo / El gran mercado del mundo*, ed. Eugenio Frutos Cortés, Madrid, Cátedra, 1974.

BIBLIOGRAFIA CRÍTICA GENERAL:

- APARICIO MAYDEU, Javier (ed.), *Estudios sobre Calderón*, Madrid, Istmo, 2000 (2 vols.)
- ARELLANO, Ignacio y J. Enrique DUARTE, *El auto sacramental*, Madrid, Ediciones del Laberinto, 2003.
- CANET VALLÉS, José Luis, «Lope de Rueda y el teatro profano», en *Historia del teatro español* (dir. Javier Huerta Calvo), Tomo I. *De la Edad Media a los Siglos de Oro*, coords. Abraham Madroñal Durán y Héctor Urzáiz Tortajada, Madrid, Gredos, 2003, pp. 431-474.

- DURÁN, Manuel, y Roberto GONZÁLEZ ECHEVARRÍA, *Calderón y la crítica, historia y antología*, Madrid, Gredos, 1976, 2 tomos.

- FERRER VALLS, Teresa, «La representación y la interpretación en el siglo XVI», en *Historia del teatro español* (dir. Javier Huerta Calvo), I. *De la Edad Media a los Siglos de Oro*, coords. Abraham Madroñal Durán y Héctor Urzáiz Tortajada, Madrid, Gredos, 2003, 239-267.

- HUERTA CALVO, Javier (dir.), *Historia del teatro breve en España*, Madrid-Frankfurt am Main, Iberoamericana-Vervuert, pp. 121-138.

- NEWELS, Margaret, *Los géneros dramáticos en la preceptiva literaria del Siglo de Oro*, Londres, Tamesis Books, 1974.

- Oleza, Joan, «La comedia: el juego de la ficción y del amor», *Edad de Oro*, IX (1990), pp. 203-220.

- OLEZA, Joan, y Fausta ANTONUCCI, «La arquitectura de géneros en la Comedia Nueva: diversidad y transformaciones», *Rilce*, 29, 3 (2013), pp. 689-741.

- OLSON, Elder y Bruce W. WARDROPPER, *Teoría de la comedia*, Barcelona, Ariel, 1978.

- PARKER, Alexander A., *Los autos sacramentales de Calderón de la Barca* (trad. Francisco García Sarriá), Barcelona, Ariel, 1983.

- PEDRAZA JIMÉNEZ, Felipe B., *Calderón. Vida y teatro*, Madrid, Alianza, 2000.

- PEDRAZA JIMÉNEZ, Felipe B., *Lope de Vega: vida y literatura*, Valladolid, Universidad de Valladolid (Colección "Olmedo Clásico", 1), 2008.

- PÉREZ PRIEGO, Miguel Ángel, *El teatro en el Renacimiento*, Madrid, Laberinto, 2004.

- RODRÍGUEZ CUADROS, Evangelina, *Calderón*, Madrid, Síntesis, 2002.

- RUANO DE LA HAZA, José María, *La puesta en escena en los teatros comerciales del Siglo de Oro*, Castalia, Madrid, 2000.

- RUIZ PÉREZ, Pedro, *Manual de estudios literarios de los Siglos de Oro*, Madrid, Castalia, 2003.

- RUIZ RAMÓN, Francisco, *Calderón, nuestro contemporáneo*, Madrid, Castalia, 2000.

- WEBER DE KURLAT, Frida, «Hacia una morfología de la comedia del Siglo de Oro (con especial

atención a la 'comedia urbana')», *Anuario de letras*, XIV (1976), pp. 101-137.